



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 12855/2022
24.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Биљана Ђурић и Драган Ђурић, адвокати из ..., против туженог „Generali osiguranje Srbija“ АДО Београд, чији је пуномоћник Нађа Самац, адвокат из ..., ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6422/21 од 03.03.2022. године, у седници одржаној 24.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6422/21 од 03.03.2022. године, у седници.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 3201/19 од 14.06.2021. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде материјалне штете по основу изгубљене зараде за период од 12.07.2009. године, као дана настанка штете па до 01.04.2021. године исплати износ од 3.197.446,59 динара са законском затезном каматом почев од 01.04.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, преко досуђеног износа накнаде штете по основу изгубљене зараде за период од 12.07.2009. године као дана настанка штетног догађаја до 01.04.2021. године, ставом првим изреке до траженог износа од 3.996.808,23 динара, за износ од још 799.361,04 динара са траженом каматом тужбени захтев тужиоца одбијен је, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име капитализиране ренте исплати износ од 3.890.400,00 динара са законском затезном каматом од 14.06.2021. године до исплате. Ставом четвртим изреке, преко досуђеног износа накнаде штете на име капитализиране ренте досуђене ставом трећим изреке до траженог износа од 4.863.432,83 динара, а за износ од још 972.600,00 динара са траженом каматом, тужбени захтев тужиоца одбијен је, као неоснован. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова заступања од стране пуномоћника из реда адвоката у поступку подношења одштетног захтева туженог као осигуравачу исплати износ од 33.750,00 динара са законском затезном каматом од 16.09.2014. године до исплате. Ставом шестим изреке, одбачена је тужба у делу у којем је тужилац тражио да се тужени обавезе да му на име трошкова заступања у поступку подношења одштетног захтева исплати износ од још 121.110,00 динара до износа од 154.860,00 динара са траженом каматом, као

недозвољена. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка плати 1.127.987,76 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6422/21 од 03.03.2022. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у ставу првом, трећем, делу става петог изреке којим је одлучено о главном дугу, шестом и седмом изреке и жалбе странака у овом делу одбијене, као неосноване. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, тако што је обавезан тужени да тужиоцу поред износа досуђеног ставом првим изреке исплати износ од још 799.361,04 динара са законском затезном каматом од 14.06.2021. године до исплате. Ставом трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу четвртм изреке тако што је обавезан тужени да тужиоцу поред износа досуђеног ставом трећим изреке исплати износ од још 972.600,00 динара са законском затезном каматом од 14.06.2021. године до исплате. Ставом четвртим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става петог изреке тако што је обавезан тужени да тужиоцу на износ главног дуга исплати законску затезну камату од 14.06.2021. године као дана пресуђења до исплате, док је захтев за исплату законске затезне камате од 16.09.2014. године до 14.06.2021. године, одбијен као неоснован. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова другостепеног поступка исплати 175.318,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...10/23) и утврдио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац (рођен ... године) повређен је у саобраћајној незгоди која се догодила 12.07.2009. године, искључивом кривицом возача возила у то време осигураног од аутоодговорности код правног претходника туженог. Возач возила којим је проузрокована саобраћајна незгода оглашен је кривим пресудом Основног суда у Смедереву К 3263/10 од 26.12.2012. године, која је постала правноснажна 31.01.2013. године, а извршна 09.02.2013. године, због учињеног кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из одредбе члана 297. став 3. у вези одредбе члана 289. став 1. у вези става 1. Кривичног законика, а тужилац је, као оштећени упућен на парницу ради остваривања имовинскоправног захтева. Тужилац је од 1989. године до 1992. године радио као ... (што је и његово занимање). Почев од 17.03.1997. године бавио се предузетничком делатношћу, као власник СТР „ББ“, која је у време саобраћајне незгоде имала 10 продавница површине 50 – 300 м² (седам у ..., а три у ...), које су све добро пословале, са 10 – 15 пријављених радника и још толико радника по уговору. Тужилац се највише бавио снабдевањем и организовањем рада радњи (набавка робе, пријем робе, истовар робе и контрола). Након саобраћајне незгоде тужилац је био непокретан, и није обављао своје послове.

Сестра тужиоца је покушала да одржи радњу још четири месеца, али није успела у томе. Добављачи су прекинули сарадњу са тужиоцем, пустили су менице и преузели своју робу из радњи, а рачун је био у блокади. Радња је престала са обављањем делатности 30.11.2009. године (избрисана из регистра 01.12.2009. године). Током 2010. године тужилац је отворио другу предузетничку радњу СТР „ВВ“ у ... која се такође бавила трговинском делатношћу, и која је радила краће од два месеца. Од тада је незапослен и издржава га супруга.

Из налаза и мишљења судских вештака медицинске струке, специјалисте опште хирургије и специјалисте медицине рада следи да је тужилац услед тешких телесних повреда задобијених у предметној саобраћајној незгоди био 100% неспособан за рад у периоду од повређивања до 31.05.2010. године (када је окончано лечење и рехабилитација), а да је од 01.06.2010. године општа радна способност тужиоца трајно умањена за 35% укупно, а специфична радна способност за послове власника предузетничке радње за 34,19% укупно. За време боловања тужиоцу није исплаћивана зарада. Економско финансијским вештачењем преко комисије судских вештака је утврђено да висина стварне штете по основу изгубљене зараде тужиоца за период од 12.07.2009. године (дан повређивања) до 31.05.2010. године (дан окончања лечења и рехабилитације) износи укупно 704.192,33 динара, да стварна штета од 01.06.2010. године (по завршетку лечења и рехабилитације) до 01.04.2021. године (дана вештачења) износи 3.996.808,23 динара. Месечни износ ренте тужиоцу по основу изгубљене нето зараде и добити почев од 01.04.2021. године па надаље износи 34.733,43 динара, а за будућих 176,5 месеци односно до навршених 65 година старости тужиоца износи 6.130.450,30 динара, да капитализирани износ ренте, као једнократни износ на име будућих месечних износа ренте рачунајући од 01.04.2021. године па до навршетка 65 година старости тужиоца (уз одбијање камате) износи 4.863.000,00 динара у којој варијанти нису узета у обзир евентуална примања тужиоца преко НСЗ, будући да је одредбом члана 191. став 3. Закона о раду дефинисано да се накнада штете умањује за износ прихода која је запослени остварио по основу рада по престанку радног односа. Висина је утврђена на основу вођења пословних књига тужиоца у складу са Законом о рачуноводству односно просечено оствареној месечној нето добити као предузетника по завршним рачунима из уверења пореске управе за период од 2006. до 2008. године и на основу доприноса на просечно остварене месечне зараде тужиоца у истом периоду по решењу ПИО Фонда, од ког износа му припада износ од 35%, за колико је укупно умањена радна способност тужиоца. Извођењем доказа вештачењем преко судског вештака економско-финансијске струке актуара утврђено је да сума осигурања, односно лимит није исцрпљен ако би се узеле у обзир све исплате туженог (у поступку вансудске исплате на име накнаде нематеријалне штете) као и по судској пресуди, чак и оне које су предмет вештачења у овој парници, имајући у виду одредбу члана 86. Закона о осигурању имовине и лица у вези са одредбом члана 118. став 1. Закона о саобраћају, што тужени није оспорио, јер је након вештачења одустао од од приговора исцрпљености лимита.

У вансудском поступку, тужени је 03.04.2012. године делимично накнадио тужиоцу нематеријалну штету, док је преостали део тужилац остварио у судском поступку на основу правноснажне пресуде Трећег основног суда у Београду П 1597/14 од 18.02.2016. године, исправљене решењем од 01.12.2013. године. Тужилац је, преко пуномоћника из реда адвоката 29.10.2013. годне поднео оштетни захтев туженом за накнаду материјалне штете по основу умањења радне способности, који је тужени

одбио, а против које одлуке је тужилац изјавио приговор 08.01.2014. године који је тужени одбио.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца, применом члана 897. у вези члана 154. став 1, 155, 185, 188. став 1, 189. став 1, 192. став 1, 195. став 2. и 277. Закона о облигационим односима, члана 118. став 1. Закона о обавезном осигурању у саобраћају („Службени гласник РС“, број 51/09 са изменама и допунама), члана 86. ст. 1. и 4. Закона о осигурању имовине и лица и члана 23, 24. ст. 1. и 3, члана 25. став 5. и члана 27. Закона о обавезном осигурању важећег у време штетног догађаја и утврдио да лимит осигурања није исцрпљен, да је основан приговор подељене одговорности тужиоца, јер је тужилац допринео висини штете са 20%, док је приговор застарелости оценио као неоснован.

Другостепени суд је одлучујући о жалбама странака, потврдио првостепену пресуду у усвајајућем делу, а преиначио у одбијајућем делу, тако што је усвојио и тај део захтева тужиоца. Другостепени суд је оценио, као неоснованим приговор застарелости потраживања, јер је сматрао да се у овом случају има применити члан 377. став 1. и 2. Закона о облигационим односима, као и да је основан захтев тужиоца за накнаду тражене штете, јер је штета коју тужилац потражује у узрочно – последичној вези између радње осигураника туженог и настале штете и да не постоји допринос тужиоца настанку штете, и да стога постоји обавеза туженог, као осигуравача, да тужиоцу накнади укупно претрпљену материјалну штету, која је за њега проистекла из штетног догађаја од 12.07.2009. године, по основу одговорности за другог у смислу члана 897. Закона о облигационим односима. Ово, јер је утврдио да је до затварања СТР „ББ“, чији је тужилац био власник, дошло као последица штетног догађаја, тј. повређивања тужиоца у предметној саобраћајној незгоди коју је скривио осигураник туженог, а не као последица лоших пословних односа тужиоцеве сестре, како је то тврдио тужени, која је у датој ситуацији, без одговарајуће квалификације и искуства очигледно покушала да одржи пословање радње, док се тужилац налазио на лечењу, у чему није успела, због необучености за обављање тог посла, недовољног искуства и неповерења добављача и пословних партнера у њу, као и да је тужилац покушао да се након што се опоравио бави истом делатношћу, у чему није успео. Другостепени суд је, као и првостепени суд сматрао да тужилац има право да му тужени уместо ренте исплати једну укупну своту, имајући у виду да се тужилац нашао у специфичној ситуацији као власник СТР „ББ“, јер су задобијене повреде у саобраћајној незгоди довеле до морфолошких и функционалних промена код тужиоца и до тога да он не може да се бави послом у својој струци, због чега је дошло до затварања предузетничке радње, да је остао без услова за живот и да му је с обзиром на последице повреде отежано налажење посла и да га издржава супруга, што све угрожава његову егзистенцију.

По оцени Врховног суда, неосновано се наводима ревизије указује на погрешну примену материјалног права од стране другостепеног суда.

Неосновано тужени у ревизији указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право код оцене приговора застарелости. Наиме, према одредби члана 377. став 1. и 2. Закона о облигационим односима, кад је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок

застарелости, захтев за накнаду штету према одговорном лицу застарева кад истекне време одређено за застарелост кривичног гоњења. Прекид застаревања кривичног гоњења повлачи за собом и прекид застаревања захтева за накнаду штете.

Из садржине наведене законске одредбе произлази да се застаревање накнаде штете проузроковане кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, везује за време одређено за застарелост кривичног гоњења, као и да прекид застаревања кривичног гоњења, повлачи за собом и прекид застаревања захтева за накнаду штете. Застарелост кривичног гоњења за кривично дело за које је осигураник туженог оглашен кривим према члану 103. став 4. КЗ наступа када протекне пет година од извршења кривичног дела, а према члану 104. став 6. истог законика, застарелост кривичног гоњења настаје у сваком случају кад протекне двоструко време које се по закону тражи за застарелост кривичног гоњења, односно у овом случају протеком 10 година од извршења кривичног дела, од када се има рачунати и дан настанка штете. Покретањем и вођењем кривичног поступка или пријавом имовинскоправног захтева у кривичном поступку, прекида се застаревање потраживања накнаде штете у овом случају, јер је осигураник туженог оглашен кривим за кривично дело којим је тужиоцу причињена штета. Сагласно томе, нови рок за подношење захтева за накнаду настале штете почео је тећи од достављања правноснажне кривичне пресуде, јер од тада пресуда производи правно дејство према учесницима у поступку. С обзиром на то да се предметна саобраћајна незгода догодила 12.07.2009. године, да је пресудом Основног суда у Смедереву К 3263/10 од 26.12.2012. године (која је постала правноснажна 31.01.2013. године, а извршна 09.02.2013. године) возач возила којим је проузрокована саобраћајна незгода оглашен кривим, да је тужилац у том поступку истакао имовинскоправни захтев, а да је тужбу за накнаду предметне штете поднео 16.09.2014. године, у законом прописаном року, то следи да је правилан закључак другостепеног суда да потраживање тужиоца није застарело.

Одлука другостепеног суда о тужбеном захтеву тужиоца за накнаду материјалне штете заснована је на правилној примени члана 941. став 1. и 2. Закона о облигационим односима и члана 188. и 195. истог закона, са којих разлога су неосновани ревизијски наводи туженог о погрешној примени материјалног права од стране другостепеног суда.

Облигациони односи који настају из проузроковања штете уређени су одредбама Закона о облигационим односима. Тако је чланом 155. прописано да је штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног увећања (измакла корист). Чланом 178. став 1. прописано је да у случају удеса изазваног моторним возилом у покрету који је проузрокован искључивом кривицом једног имаоца, примењују се правила о одговорности по основу кривице, док је чланом 177. став 3. прописано да се ималац ослобађа одговорности делимично, ако је оштећеник делимично допринео настанку штете.

Истим законом - Законом о облигационим односима, чланом 185. став 1., прописано је да је одговорно лице дужно успоставити стање које је било пре него што је штета настала. Чланом 186. да обавеза накнаде штете сматра се доспелом од тренутка настанка штете. Чланом 188. став 1. да у случају смрти, телесне повреде или оштећења здравља, накнада се одређује по правилу, у облику новчане ренте, доживотно или за одређено време, ставом 2. да новчана рента досуђена на име накнаде штете плаћа се месечно унапред, ако суд не одреди што друго, ставом 3. да поверилац има право да захтева потребно обезбеђење за исплату ренте, осим ако то према

околностима случаја не би било оправдано, ставом 4. да ако дужник не пружи обезбеђење које суд одреди, поверилац има право да захтева да му се уместо ренте исплати једна укупна свота чија се висина одређује према висини ренте и вероватном трајању повериоачевог живота, уз одбитак одговарајућих камата, а ставом 5. да из озбиљних узрока поверилац може и у другим случајевима захтевати, одмах или доцније да му се уместо ренте исплати једна укупна свота. Чланом 195. став 1. да ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је накнадити му трошкове око лечења и друге потребне трошкове с тим у вези, као и зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења, а ставом 2. да ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду, или су му потребе трајно повећане, или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или смањене, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту, као накнаду за ту штету.

Тужилац је услед задобијених тешких телесних повреда у предметној саобраћајној несрећи био 100% неспособан за рад у периоду од повређивања до 31.05.2010. године (када је окончано лечење и рехабилитација), а почев од 01.06.2010. године код тужиоца је општа радна способност трајно умањена за 35% укупно. Тужилац се почев од 17.03.1997. године бавио предузетничком делатношћу, као власник СТР „ББ“, која је у време предметне саобраћајне незгоде имала 10 продавница површине 50 до 300 м², које су добро пословале, а тужилац се највише бавио снабдевањем и организовањем рада радње (набавка робе, пријем робе, истовар робе и контрола финансија). Након саобраћајне незгоде тужилац је био непокретан и није могао да обавља послове, које је до тада обављао, због чега је његова сестра покушала да одржи радњу још четири месеца, у чему није успела, и због чега су добављачи прекинули сарадњу са тужиоцем, пустили менице и преузели своју робу из радње и због чега је рачун био у блокади, а тужилац био принуђен да престане са обављањем делатности 30.11.2009. године (радња је избрисана из регистра 01.12.2009. године). Тужилац је током 2010. године отворио другу предузетничку радњу, која се бавила исто трговачком делатношћу, која је радила краће време, након чега је исту затворио и од када је незапослен и издржава га супруга.

Када се имају у виду цитиране одредбе Закона о облигационим односима и напред наведено, то је правилан закључак другостепеног суда да постоји узрочно-последична веза између саобраћајне незгоде у којој је тужилац задобио тешке телесне повреде и због којих је дошло до умањења радне способности код тужиоца, а стим у вези и до материјалне штете коју је тужилац претрпео, због немогућности да се бави делатношћу којом се бавио пре повређивања и да тужилац није допринео настанку штете у смислу члана 177. став 3. Закона о облигационим односима. Стога тужилац има право на накнаду штете по основу изгубљене зараде до 01.04.2021. године, чија висина је утврђена на основу вођења пословних књига тужиоца у складу са Законом о рачуноводству односно просечено оствареној месечној нето добити као предузетника по завршним рачунима из уверења пореске управе за период од 2006. до 2008. године и на основу доприноса на просечно остварене месечне зараде тужиоца у истом периоду по решењу ПИО Фонда, од ког износа му припада износ од 35%, за колико је умањена радна способност код тужиоца, а што је све утврђено на основу налаза и мишљења Комисије судских вештака. Такође, како је капитализирана рента изузетак од правила, па имајући у виду да се тужилац нашао у специфичној ситуацији као власник СТР „ББ“, јер је након задобијене повреде у саобраћајној незгоди дошло до морфолошких и функционалних промена код тужиоца и до тога да он не може да се бави делатношћу

којом се бавио пре повређивања, јер је дошло до затварања предузетничке радње и немогућности вођења нове радње, па како му је с обзиром на последице отежано налажење посла и да га издржава супруга, што угрожава његову егзистенцију, то је правилан закључак другостепеног суда да је оправдан захтев тужиоца за досуђење капитализиране ренте, правилном применом члана 188. став 5. Закона о облигационим односима. Правилно је другостепени суд утврдио висину капитализиране ренте према законским условима, односно према просечном периоду трајања живота и година живота тужиоца у време повређивања, као и да се тужилац од 1997. године бавио предузетничком делатношћу, као и друге околности, због чега је правилно досуђен износ капитализиране ренте, а имајући у виду да је радна способност тужиоца умањена за 35%.

Сагласно напред наведеном, супротно наводима ревизије, тужилац је у току поступка пружио довољно доказа којима је учинио основаним своје захтеве за накнаду материјалне штете, односно доказао је да је материјална штета последица повређивања, а висина је правилно утврђена извођењем доказа вештачењем. Што се тиче ренте, као вида штете, она има основ у природи саме штете која је после завршеног лечења прешла у трајне последице, које су довеле до умањења радне способности тужиоца, што је крајње довело до умањења његове имовине и могућности запошљавања и зараде и довођења у питање његове егзистенције.

Тужилац има право на издатке које је имао за предузимање радњи преко пуномоћника из реда адвоката у вансудском поступку сходно члану 189. став 2. Закона о облигационим односима, према Адвокатској тарифи, стога тужиоцу припада право на исплату те накнаде, са каматом на износ главног дуга од 14.06.2021. године као дана пресуђења па до исплате.

Са напред наведених разлога неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права, са којих разлога је применом члана 414. ЗПП одлучено као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

**За тачност отправка
заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**